

Medlemsskrift nr. 1.

*Selskapet for
Grimstad bys vel.*

Medlemsskrift nr. 1.

*Selskapet for
Grimstad bys vel.*

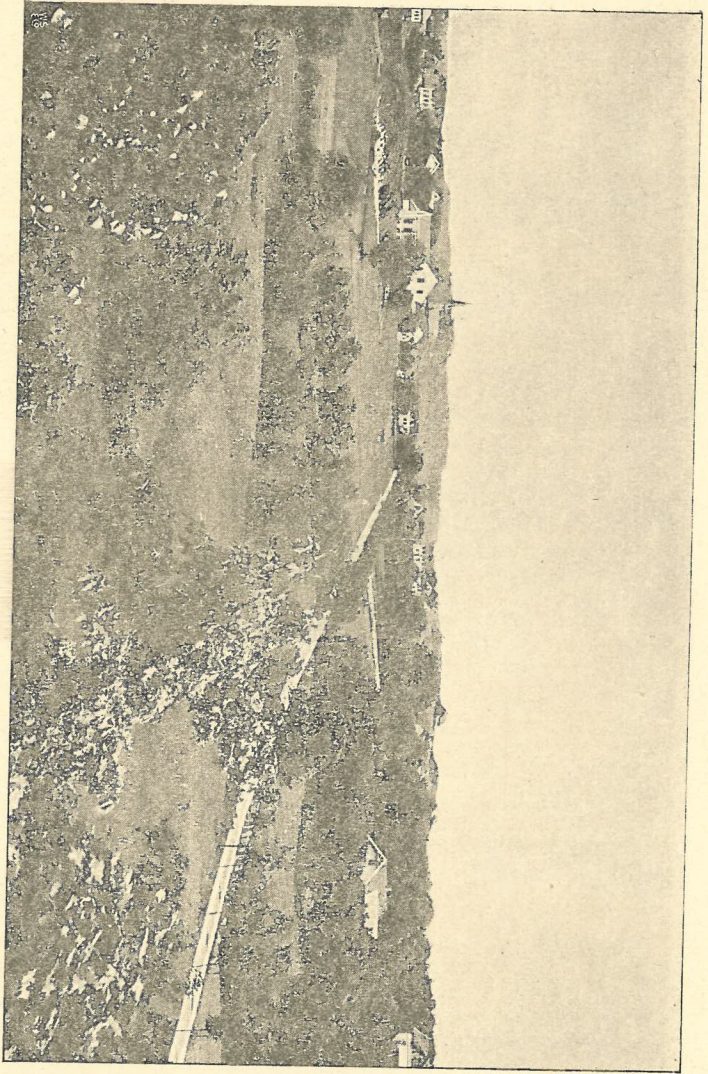
Hist slanken silje, hæg og pil
og rogn sig sammenranke.
Det nøkne fjeld de dække vil —
det er en kjærlig tanke.
Saa, norske brødre! Bryst ved bryst
vi ville med vemodig lyst
vor moders brøst selv hylle til —
det er en kjærlig tanke.

Henr. Wergeland.

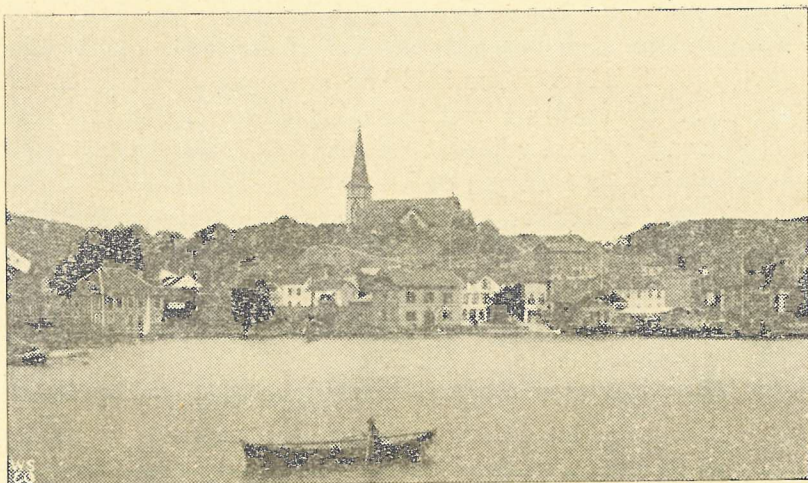
Grimstad.

Lilles.-Grimstad-Postens boktrykkeri

1920.

Parti fra Grimstad omegn.

Byens forskjønnelse.*)

I.

Imot skjønnhet hungre tiden.
Men det vet ei Bismarcks viden.

Ibsen

Grimstad er i vide kredse kjendt for at være en baade vakker og trivelig liten by. Pen og velpleiet, renlig og sund, hyggelig, hjemmekoselig — som den ligger der frit og aapent mot syd og sol og Skageraks blaa vande. Og samtidig kranset og lunet av fjeld og øer, paa alle kanter omgit av male- riske partier med den yppigste trævekst og smilende sørland- ske naturscenerier.

Henrik Ibsen er maaske den mand, som først har besun- get *Grimstad*-naturen. Av hans tidligste ungdomsdigtning faar man et klart billede av hvorledes han er dypt grepen av na- turens skjønnhet, dens ophøiede ro og fred, ja ogsaa mystiken

*) Efter nogle artikler i „Gr. Adrt.“ mars 1919.

i de omgivelser, han her daglig har for øie. Om hans penselføring end er nybegynderens, kan vi dog som lokalkjendte følge ham, hvad enten han i selskap med syngende ungdom en sommerkveld færdes i baat langs Vigkilens strande eller han alene vugger sig paa fjorden en maaneskinsklar høstnat eller han fortæper sig i skogensomhetens sære drømmerier. Eller han kanskje fantaserer om koglende dødningedans paa Fjære kirkegaard.

Uten at skulle bli beskyldt for chauvinisme maa det være tillatt at citere nogen linjer av hvad en fremmed og utenforstaaende har at si om »Ravnekroken« vor.

Digteren John Paulsen skrev i »Tidens Tegn« 9. oktbr. 1916:

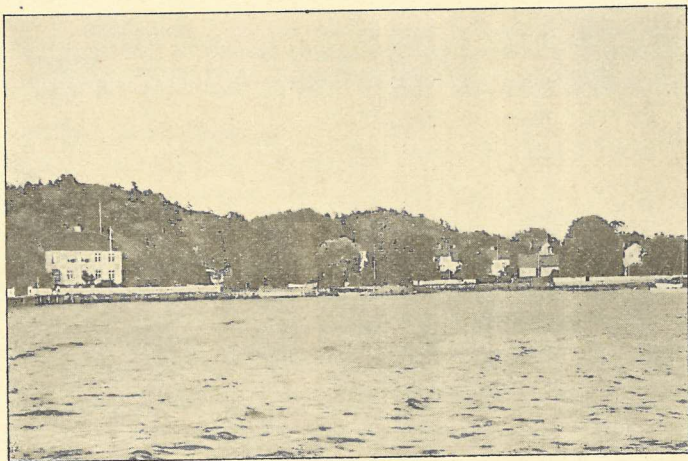
„Men slip saa indenfor Grimstads fjeldknauser, og du vil opdage en uanet skjønhet og frugtbarhet, som fryder dit hjerte. De rike, vekslende naturindtryk strømmer ind paa dig, saa du ønsker dig likesom en sans til for værdig at kunne motta alt sammen. Sørlandsnaturen er henrivende, men ikke kjendt, ikke anerkjendt nok trods alle Vilhelm Krags varme, poetiske indlæg for den. Jeg tviler dog ikke om at Grimstad, som nu besøkes av forholdsvis faa, engang vil komme til at lokke turisterne og bli et badested av rang.

Her er ikke Vestlandets høifjeld med snebræer og vilde fossestup, som virker saa mægtig, undertiden saa tungt. Nei, her er skjærgaardens hjem! Fjeldene viker, horisonten blir fri, og himlen hvælver sig blaa og gjennemsiktig over fjordlandskapet med de smaa øer som aapenbarer alt det lyse, det lette, det yndige ved vor norske natur. Sammenlignet med vore strenge, lukkede fjelddale virker denne skjærgaardsnatur som en idyl, et muntert barndomseventyr, der smilende glider ind i bevidstheten lik de hvite seilbaater som vugger sig ute paa fjorden. . .

Her var gamle hvitmalte landsteder i gammel stil, med grønt løvhang i bakgrunden, og foran haver fulde av roser. Man har kaldt Molde »Rosernes by“. Med større ret kan man kalde Grimstad det, for roser og andre fine blomster saa jeg overalt, selv i fattigmandens haveplet foran hytten.

Rønnæs er deiligt. Hesnæs' røde granitklipper mindet mig om de granitbrud, jeg engang saa i Assuan, hvor de gamle ægyptere hadde hentet stenen til sine pyramider og obelisker. Og jeg vandret ut »vesterveien« til Groos, hvor alt lyste og skinnet i den tindrende sommerdag.

Hvad der gjorde disse utflugter saa behagelige for mig var den ro og den fred jeg fandt allevegne. — Det var som om al denne herlighet i naturen, den grønne skog, den stille bæk, den blanke fjord, den blaa himmel eksisterte bare for

Rønnæs

mig — for mig alene. Jeg følte mig tilslut som kong Ludvig av Bayern, der som bekjendt altid vilde nyde naturen og kunsten alene, uten at generes av fremmede ansigter.«

Saalangt John Paulsen. Der er andre — bl. a. forfatterne Bendix Ebbell og Wladimir Moe — som i begeistrede ordelag har skrevet om Grimstad som „Sørlandets perle.“

Disse linjer fremkommer for at vække litt gjenklang av de fremmedes lovtaler hos vore egne. Vi har været altfor tilbøielige til at se ned paa vort eget — baade paa stedet og stellet. Vi maa komme bort fra det. Vi maa lære at værdsætte baade hjemstedet og den arv fædrene gav os. Som Ivar

Aasen i videre betydning uttaler det: „den er større end mange vil tru.“

Vore forpligtelser tar sigte paa mer end det rent materielle. Vi maa i høiere grad end før føle vort kulturelle ansvar. Vi maa ofre mer paa byens forskjønnelse!

II.

Hvad du evner kast av i de nærmeste krav,
det skal bæres helt frem av en voksende elv.

Bjørnson.

Sansen for vor bys forskjønnelse har i de senere aar skutt en glædelig vekst. Inden alle samfundslag. I den centrale bydel har man, saalænge den nulevende slegt husker tilbake, kunnet fryde sig over vakre, velstelte haver. Tar man nu om vaaren og sommeren en rundtur gjennem »førstæderne“, vil det ikke mindre glæde en at træffe saa mange smaa hyggelige anlæg, hvor blomsterne lyser og dufter, hvor efeu, vildvin og clematis ranker sig over mur og væg, hvor pionerne blusser og roserne gløder, vidnende om interesserte eieres naturfølelse og skjønhetsstrang. John Paulsen er vistnok helt paa den rette side, naar han mener, at Grimstad fremfor Molde og andre steder maa kaldes „*Rosernes By*“. Vi er her i det lykkelige tilfælde at ha de bedste naturlige betingelser for et frodig, svulmende vækstliv. Den frugtbare jord, den drivende sommervarme, det milde klima nærsagt aaret rundt vil, naar interessen for at „stase op“ blir almindelig og alle hænder villig tar fat, kunne skape et Eden av „Ravnekroken“ vor. Hvor frisk og oplivende virker ikke allerede bankparken, Ibsenplassen og Agders assuranceforenings nyanlæg! For hvert aar, som gaar, vil Grimstad bli vakrere og mer tiltrækkende.

Naar vi nu indtar en saapas fremskutt stilling paa dette omraade, saa maa æren herfor i første række tilskrives *det gamle træplantningsselskap*. Det sies at være byfoged *Horster*, som plantet byens første allé — fra Varsbækken langs „Chausseen“ til „Kryssen“. Av de mænd, som senere med stor kjærlighet og forstaaelse tok sig av beplantningen,

maa særlig nævnes apoteker *H. Arntzen* og kjøbmændene *Jacob Holst* og *Jens Ph. Crawford*. Hvad disse mænd, som nu alle er borte, fik utført av godt og nyttig arbeide med forholdsvis smaa midler er ganske bemerkelsesværdig, og de fortjener efterslegtens varmeste tak for sin gjerning. Alléerne paa Vestre- og Østrevei, plantningerne paa Kirkeheien og kirkegaardene vil forbli et varig „levende hegn“ om deres minde.

Skal der i de nuværende dyre tider gjøres noget virkelig effektivt for byens forskjønnelse, maa der *ofres* mer paa denne konto. Med nogen faa hundre kroner om aaret rækker man knapt til vedlikehold av de gamle plantninger.

Træplantningskomiteen har derfor henvendt sig til endel av byens borgere, som har skjænket grundlaget til et fast fond for byens forskjønnelse. Likesaa har øl- og vinsamlaget opprettet et fond paa 10000 kr. til samme øiemed. Renterne herav vil sammen med de aarlige tilskud, man tør paaregne av bykassen og forskj. institutioner aapne forskjønnelsessaken perspektiver for større fremtidsmaal.

Det vilde være en stor og fortjenstfull handling, om en eller flere av byens bedre situerte borgere vilde komme denne sak noget rundhaandet imøte, saa fondet inden kort tid kunde komme op i et anseligere beløp. Faa ting er til større glæde for baade fattige og rike end vakre og velstelte park-anlæg, hvor makelige bænker indbyr den gamle og skrøpelige til hvile, og hvor synet av et bugnende rose- eller blomsterbed fryder ens øie.

Som naturen i sin rike fylde og skjønnhet er en velsignelse for baade sunde og syke, saa vil den, som her føler kaldet og aapner sin pung, bli til velsignelse for den nulevende som de kommende slechter.

For at faa større fart i forskjønnelsesarbeidet og for at faa den nødvendige *kontante indtægtskilde* bør der søkes dannet et „Selskap til Grimstad Bys Vel“ til avløsning av træplantningskomiteen. Dette byselskap, bestaaende av aarlig eller en gang for alle betalende medlemmer, bør da over-

drages forvaltningen av fondene og bli tildelt et utvidet mandat. Foruten beplantningen vil der kunne optas arbeide for bypark, vandspring, idrætsplass, stier og veier til byens utsigtpunkter, kunstnerisk utsmykning av de offentlige plasse, kirkens indre og det vordende raadhus, istandbringelse av portrætgalleri for byens fortjente mænd o. s. v. Bymuseets bestyrelse bør maaske ogsaa henlægges under „vellet“. I fællesskap med stadsingeniøren vil vellets styre kunne danne et noksaa paa-krævet „skjønhetsraad“. Efterat bystyret har bevilget midler til optagelse av et kotekart, vil tiden snart være inde til ny byregulering. Det vil da ha stor betydning, at man faar anledning til at kunne indhente uttalelser hos et vel sammensat og lokalkjendt raad.

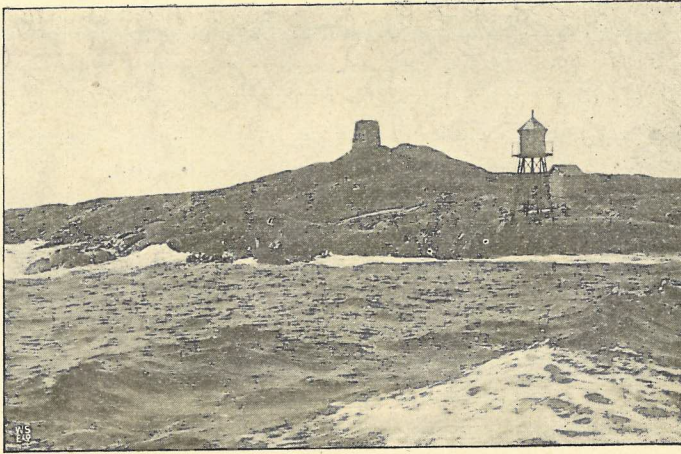
For et saadant byselskap vil der aarene fremover melde sig mange og interessante opgaver. Vi tviler ikke om, at det vil komme til at sætte sig varige merker i byens utvikling og historie. Vi skulde bare hat det for længe siden!

La nu alle Grimstadvenner ta et dugelig tak for at sætte magt og fart i gjennomførelsen av denne tanke. De fleste av byens folk har ganske vist et aapent syn for hvad det her gjælder. Det er varige værdier for de kommende slegter, som skal skapes, og alle, som har byen kjær, vil visselig strække sig længst mulig i en sak som omfattes med saa stor interesse av indvaanerne.

Et offer her vil bli av de ofre, som lønner sig. Jo før *Selskapet for Grimstad Bys Vel* kan bli velsituert, jo før vil man kunne se de gode frugter av offer og arbeide.

Møt frem, naar borgeraanden kalder,
saa lever du i mindets haller!

Karl O. Knutson.

Grimstad og Grimstadnaturen.

Digteren Henrik Ibsen :

Den tykkes vel arm, den norske strand,
med træløse holmer i braatt og brand,
helst under leden der vester ;
men indenfor finder du lun og lukt
mangen glitrende, solvarm bugt,
hvor trygt du dit anker fæster.

Der har du ludende løv til læ ;
ageren er som en sjø at se
med dønning i gylden grøde.
Inde ved bryggen med flag paa stang,
opunder hei paa en jordgrund vang,
ligger træhuse, gule og røde.

Henr. Ibsen.

Statsminister Gunnar Knudsen :

Landskapet omkring Grimstad, baade østover og vestover, baade paa sjø og land, er efter mit skjøn noget av *det eiendommeligste og mest tiltrækkende vort land eier*. Jeg var der i sommer, men desværre altfor kort; kan jeg faa anledning til det, kommer jeg igjen til sommeren.

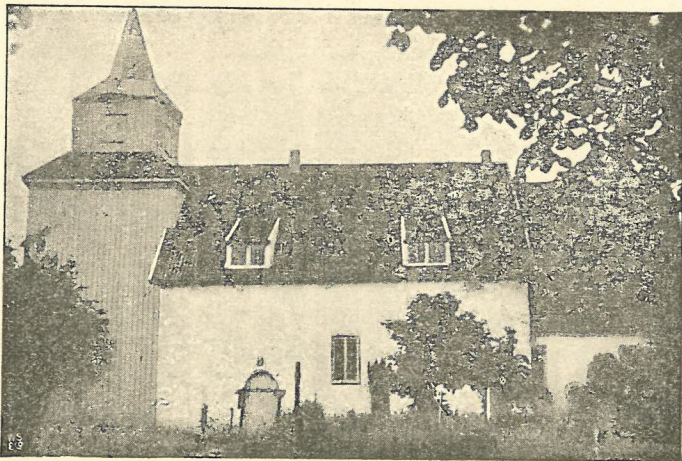
Gunnar Knudsen.

(Senere har statsm. Knudsen gjentagne ganger besøkt Grimstad.)

Oberst H. Angell :

Der er saa smilende vakkert omkring Grimstad koselige by. Derute gaar havet det vældige store, omkring skjær og holmer, skjærer sig ind mellem øer, ind i fjorde, ind i bugter og vikar; — men indenfor ligger landet, vel opdyrket med venlige bondegaarde spredt utover.

Turisten vil forgjæves søke her de himmelstræbende tinder og de dystre trange fjorde med fossestup og mørke skoge, men han vil kan hænde finde det som er like saa tiltrækkende, det aapne, smilende, fredelige, det feiende friske.

Fjære kirke.

Og — her er Terje Vikens hjemstavn, her er Fjære kirke, her ser man hans grav, der staar hans bauta under de vældige kroner. Her er det som om stenene taler til en, fra skjærene derute til knauserne herinde, hvor i krigens tid kvinder stod i angst og otte, i bøn og graat og stirret i de lange timer efter en liten skjegte uten seil og mast, som skulde bære hjem til de mange sultne munde den dyre last. Derute

Terje Viken-bautaen.

jaget de engelske krydsere som svære rovfugle de fattige smaa baate, som roddes over hav, saa blodet fra neglerne sprang.

En har godt av at komme hitut, stanse en stund og sænke sin sjæl i mindernes hav, i de store minder om den tid, da vort folk skrev med sit blod frihetens lysende navn ind i vor

saga, gravet den dypt ind med savn og sorg og bitre taarer, dengang da alt saa saa stængt og mørkt ut, men da vi allikevel vandt frem til seier tilslut.

H. Angell.

Forfatteren Olaf Benneche:

Det flygtige bekendtskap jeg engang fik til Grimstad har efterladt et indtryk hos mig av noget lyst, stiltfærdig og hyggelig. Selve byen som laa og drømte og smaasov — for det gjorde den vist dengang — var kanske ikke særlig merkelig, men de morsomme trange og krokede gater og smug hadde allikevel sin egen stemning. Grimstad som by eidde sit særpræg.

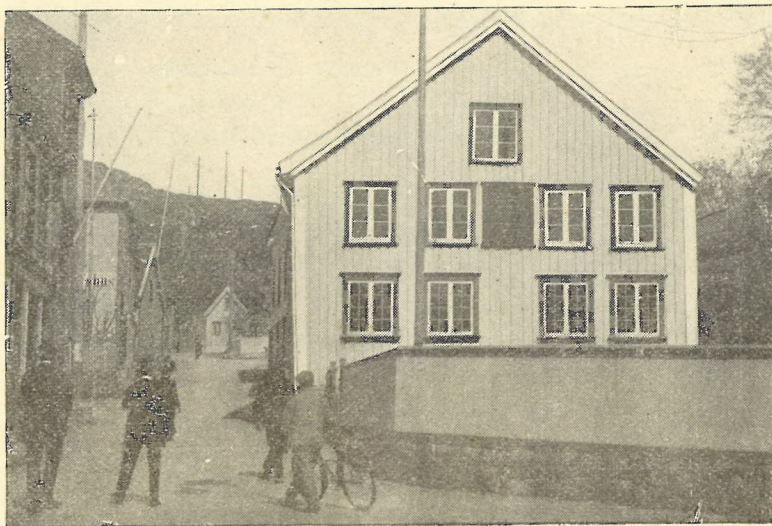
Men for mig, som for alle der ikke har sine røtter der, er det naturen som blir det væsentlige, og Grimstad omegn har faat rikelig av det som merker og gjør Sørlandet saa tiltrækkende. Salte sjøen rider ind like til bryggepælene omtrent, sjøens vælde og sjøens ynde er byens største tiltrækning. Og mellem knauserne al den rigdom som vort milde klima lar gro op, efeu og kaprifol, lubben kratskog og muldsvart god jord. Og vandenens smil længre oppe mellem dryg skog.

Aa jo, Grimstad er for mig et kjært minde. Noget lunt og venlig staar frem for mig ved lyden av navnet.

Naar godtfolk vil ta fat og gjøre det endnu skjønnere i byen og omkring, saa kan jeg bare si :

Lykke til!

Olaf Benneche.

Ibsengaarden med bymuseet.

Det gjer byen æra, at Grønstad no hev fenge eit minne, som er knytt til Ibsens namn, og eg lukkynskjer byen med, at den hev faatt eit *verdensminne*, som er knytta til denne stad.

Statsraad J. Løvland

(ved aapningen av Ibsenhuset 6/6 1916.)

Besøket i Ibsen-huset regner jeg likefrem for en oplevelse. Aldrig har jeg som her faat indtryk av, hvad det sørlandske milieu, hvori Ibsen voksede op, har betydet for ham. Den, som selv er sørlænding, har nok ofte, naar han læser Ibsen, en følelse av, at han fremfor andre er Ibsens landsmand. Nu kan Ibsen-huset hjælpe at klargjøre ogsaa for andre, hvor den store digter har nogen av sine dybeste røtter.

Professor Magnus Olsen.